UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria. iii. post. iii. d[omi]nica[m] Adue[n]tus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

ris interdū accuſat eū. Vñ apoc. xij. Diabolus dr̄ accuſator fratꝝ qꝛ accuſat illos ante ꝯſpectu dī die ac nocte. Et Aug⁹. dt̄ Aſtabūt omēs ante tribunal chꝛi ꝛ pſto erit diabolus ꝛ recitabit verba nr̄e pfeſſiōis ꝛ obijciet nobis in faciē q̇d fecimus ꝛ in quo peccauimus ⁊ in q̄ loco ꝛ quid facere debebamus. Dictur⁹ eſt em̄ ille aduerſarius noſter. Equiſſime iudex. Judica iſtū eſſe meū ob culpā qui tuus eē noluit ꝑ gratiā. Vñ ꝛ chryſo. dt̄. Habes accuſatorē acerrimū obtura os ei⁹. ſcꝫ ꝑ cōfeſſionē q̄ claudit os diaboli. Exemplū narrat ceſarius ꝙ q̇dā demonē audire deſiderans. ꝓpter turpia q̄ cōmiſerat appropinquare nō audebat timēs illa ſibi coꝛā oībus improperari. Cōfeſſus ḡ volūtate peccandi retecta tñ locū adijt. Mira res. Mox vt limē dom⁹ attingit demō clamauit. Amice veni bene te de albaſti ꝛ turpia q̄ cōmiſerat recitauit. Triſtis aūt ꝛ cōſciētia accuſante reuerſus eſt ad ſacerdotē cū vero ꝓpoſito emendationis cōfeſſionem iterauit. Tūc ſacerdos. Redi inq̇t nūc ſecurus nō plus demō te confundet. Jntrante autē illo: q̇dā circūſtantiū dixerūt demoni. Ecce amicus tuus iterum venit. Rñdit demon. Quis eſt ille. Et dixerūt ille eſt cui paulo añ tā turpia improperaſti. Et demon ait. Ego nil ei iproperaui ꝛ de eo nihil mali noui. Et ſic extimauerūt demonē eſſe mēritū q̇ ipſi⁹ ꝯfeſſionem ignorabant. ſicq̄ ꝑ notā ꝯfeſſiōis euaſit ille notā cōfuſionis. Vñ amb. Tante ꝟtutis cōfeſſionē dixerim ꝙ pctā q̄ per ꝯfeſſionē delent̄ demones ſcire ꝓhibet̄.

Pro t̄tio Audiſtis ꝛc. Et certe ꝑ ceteꝛ grauiſſima ē ꝯſciētie accuſatio. Videte ergo q̇d in libro ꝯſcientie ſcripſiſtis. Dicit em̄ lex. Sentētia debet eē ꝯformis libello. ff. de cōi diuidendo. l. vt fund⁹. Et notate bñ q̇d hr̄. xj. q. iij. Jn cunctis. Cōſcientia ſola ſi accuſat: liber ſine accuſatione eſſe nō pōt. Cauete ne ſitis ſimiles ei q̇ vadens ad curiā plamēti teſtes ꝓ ſe depoſituros alios abijcit: alios occidit: depoſituros vero ꝯtra ſe nutrit ꝛ cōſeruat. Et cōſimiliter facit de inſtrumentis. Expone. qm̄ multi bonos angelos abijciunt ꝛ opera bona mortificāt: mala aūt nutriūt ꝛc. Et ſi quid fuerit boni in libro cōſcientie delent ꝛ maculas peccatoꝝ ibi imprimunt de q̇bus dici pōt illud Threñ. iiij. Denigrata eſt facies eoꝝ ſuper carbones nō ſunt cogniti in plateis: cognitione ſcꝫ approbatiua a deo.

¶ Feria. iij. poſt. iij. dñicam Aduētus.

Abiiciamus

ꝛc. Mortui reſurgūt Mat. xj. Abiectis operib⁹ tenebrarū dici pōt: mortui reſurgūt. Pro quo nota triplicem eſſe mortē: ſcꝫ nature culpe: ꝛ gehēne. A ꝑma oēs reſurgunt. A ſcd̄a aliqui ſic. aliqui nō. A tertia nulli. De prima. ij. Re. xiiij. Oēs morimur ꝛ q̄ſi aque in terram dilabimur. De ſcd̄a. Apoc. iij. Nomen habes ꝙ viuas ꝛ mortuus es. De tertia. ps. Mors peccatoꝝ peſſima. Nūc ergo laborent peccatores a ſcd̄a morte ſurgere ne cadant in tertia a qua reſurgere nullatenus licebit.

¶ Abijciamus ꝛc.

Pro ꝑmo. An vnitas ꝑſone chꝛi excellat oēs vnitates. Q, ſic. Ber. ad eugeniū. Jnter oīa q̄ dicunt̄ vnū arcē tenet vnitas trinitatis. Scd̄o. Jlla vnitas ꝑcellit q̄ tres ſubſtantie in chꝛo ſūt vna ꝑſona. Cōtra. Diuinitas ꝛ hūanitas maxime diſtant. Rñdet boñ. in. iij. diſ. vj. Si loq̄mur de vnitate ꝑ cōuenientiā in ꝑſona: ſic ſimpliciter loq̄ndo vnio q̄ eſt in chꝛiſto ſuper oēs eſt ſupma.

¶ Tū ꝓpter perſone ſimplicitatem.

¶ Tū ꝓpter vnibiliū dignitatem.

¶ Tū ꝓpter vnitoꝝ inſeparabilitatem.

¶ Tū ꝓpter vnionis ſingularitatē. q̄ fuit excellentiſſime dignitatis. Licet aūt diuinitas ab hūanitate maximā habeat diſtātiā in natura: tñ q̄ntū ad influentiā ꝛ creature ſuſtentationē maximā ꝯtñ hꝫ approximationē. Hoc boñ. ¶ Pro fūdamento. Singulariſſima eſt hmōi vnitas ꝛ nature hūane incōprehenſibilis. Vñ cū phs multos ponat modos vnitatis: nullus tñ ibi ponit̄ ad quē h̄ vnitas ꝑtineat. De q̄ ſic ait galfredus in ſua poetria nouella. Non aliter ꝟt⁹ hoīs ꝓſterneret hoſtē ni de⁹ indueret carnē: qꝛ ſic erat vna cū ꝟtute dī ꝟtus hūana. Querit̄ ḡ An illa vnitas ꝛc.

Dic rñ. Ex q̄ ꝯclude mirãdũ eẽ ꝙ nõ con
tinue ſumꝰ in admiratiõe ſuſpenſi de tan⸗
to mſtyerio vnionis hũanitatꝫ cũ diuinita
te. O q̃ntũ exinde ⁊ ꝙ̃ ſecurã fiduciã pñt
hr̃e iuſti. Grego. Prebet apud deũ homi
ni fiduciã deꝰ hõ. Sꝫ o ꝙ̃ timere dñ[illegible] oẽs
eũ offendere q̃ tã benigne dignatꝰ eſt nob
ꝯdeſcẽdere. Audite o pctõres maledicti q̃
ñ timetꝫ diſplicere deo chr̃o. Auari: vſura
rij: lubrici ⁊c. Multũ certe time[illegible] debetꝫ
ne irã ſuã effundat ſup vos q̃ ad h̃ venit
vt miſcdiam ⁊ grãm daret. In ꝯtẽplatio
ne ꝗ̃ tãti myſterij cauſam habemus ſpei ⁊
timoris. ¶ Figura. Geñ. xlix. In bñdictio
ne ioſeph dixit iacob. Oĩps benedicet tibi
bñdictõibꝰ celi deſuper ⁊ abyſſi deorſum
Joſeph iterp̃tat̃ augmẽtũ ſiue accreſcẽs
⁊ ſignt chr̃m q̃ eſt totꝰ grẽ augmẽtũ q̃ a do
p̃re ſuſcepit bñdictionẽ ſurſuꝫ ⁊ deorſum
ſcꝫ p̃tãtẽ ſaluãdi iuſtos ſurſum: ⁊ cõdẽnã⸗
di impios deorſuꝫ. Ex cuiꝰ ꝯſideratione
in eis q̃ volũt augmentũ grẽ recipere ⁊ in
bonis creſcere ꝯformando ſe chr̃o ꝓuenit
ex vna parte ſpes ⁊ ex alia timor: de qui⸗
bꝰ debite aggregatis fit hõ deo placens
p̃s. Bñplacitũ eſt dño ſup ti. eũ ⁊ in e. q̃
ſpe. ſup miſcdia eius.

PRo ſecũdo. In p̃cedẽti ſer. ⁊c. Nũc
dicẽdũ de ſcda q̃ ẽ reuelatio iniuria⸗
tiue offenſiõis q̃ vicꝫ iniuriati ⁊ offenſi ac
cuſabũt eos q̃ offenderũt ipos. Erit autẽ
hec accuſatio triplex.

¶ Prima oppreſſe ſimplicitatis.
¶ Secũda offenſe maieſtatis.
¶ Tertia inhonorate ſanctitatis.

¶ Prima eſt opp̃ſſe ſiue ſcandalizate ſim⸗
plicitatis. Accuſabunt eñi impios ⁊ ꝯ im
pios teſtificabunt̃ illi q̃s opp̃ſſerũt vl̃ leſe
runt tpaliter vel ſpũaliter v̄bis: moribus
aut exemplis occaſionẽ ruine p̄bentes et
pacẽ eoꝝ aut amiciciã turbantes. iuxta il⸗
lud Sap. v. Tũc ſtabunt iuſti in magna
cõſtantia aduer. e. q̃. ſe ãgu. Vñ ⁊ ps. Co
gnoui q: faciet dñs iudiciũ inopis ⁊ vin⸗
dictã pauperꝝ. nũc exurgã dicit dñs. Jdõ
dr̃ ꝓuer. xxij. Nõ facias violentiã pauperi
iudicabit dñs cãm eius. Ad hoc valet ex
emplũ d̃ vidua ⁊ iudice iniq̃tatꝫ Lu. xviij
Poſt qd̃ ſubdit ſaluator. Deus aũt faciet
vindictã electoꝝ cla[illegible]ãtiũ ad ſe die ac no
cte. Dico vobis quia cito faciet. ¶ Scda
eſt accuſatio offenſe maieſtatis: ipe enim
iudex q̃ per pctã offendit̃: accuſabit pecca
tores ⁊ ꝯtra eos teſtificabit̃ Hiere. xxix.
Ego ſum iudex ⁊ teſtꝫ di. dñs. Et ps. Ar
guã te ⁊ ſtatuã ꝯtra faciẽ tuã. Et ezech.
vij. Ponã cõtra te aboiationes tuas.

¶ Tertia eſt [illegible]cuſatio inhonorate ſancti
tatis: q: ſcꝫ ſpealite[illegible] accuſabũt eos ſancti
q̃ ſe ihonorauerũt ⁊ ꝯtempſerũt ꝑiurãdo
eoꝝ noia viola[illegible]do feſta: loca ſcã implẽ p
phanãdo: frangendo vota: nõ ſoluẽdo de
bita ⁊c. hmõi. Vñ Apoc. vj. Interfecti ꝓ
pter verbũ dei clamabãt voce magna di
centes. Uſquequo dñe verꝰ ⁊ ſctũs non
vindicas ſanguinẽ noſtrũ de his q̃ habi⸗
tant in terra. Ad ꝓpoſitũ valet [illegible]exemplũ
qd̃ narrat vincentiꝰ in ſpeculo morali. li.
iij. Qꝛ in teutonia q̃daꝫ [illegible]rchidiaconus
ambiẽs ep̃atũ inſidiabat̃ ep̃o viro bono ⁊
ſeni ac ſimplici quomõ eũ occideret. Cõ⸗
ſueuerat aũt ep̃s ire ad matutinũ ⁊ alios
ꝯuenire ad ſalutãdũ beatã virginẽ ⁊ intra
re ꝑ quãdã portã veterẽ: De nocte ergo
collocauit archidiaconꝰ lapidẽ ſupra por⸗
tam. Veniẽs aũt ep̃s vt ſolitus erat ape⸗
riens po[illegible]am: lapide cadente excerebrat̃
et morit̃. Archidiaconꝰ aũt cũ multo la⸗
bore obtinet ep̃atum. Cũq; cõfirmatꝰ fa
ceret ꝯuiuiũ receptiõis ſue: princeps qui⸗
dã ſeruiens in mẽſa corã eo flexis genibꝰ
ſubito rapitur ante tribunal ſũmi iudicis
⁊ videt ibi beatã virginẽ cũ magna multi
tudine angeloꝝ ⁊ ſctõꝝ adducentẽ dictũ
ep̃m [illegible]tantẽ cerebrũ ſuũ in manibꝫ ſuis.
Et dixit btã virgo. Fili adhuc recẽte ſan⸗
guine ⁊ vulneribꝫ ⁊ cerebro huiꝰ mei mili
tis ille crudelis ꝓditor ⁊ homicida gau⸗
det ſe obtinere eius ep̃atũ. Rñdit dñs.
Quẽ mittã: Tũc beata virgo ait. Ecce h̃
ſuitor ſuus. Cui p̃cepit dñs ſub pena mor
tis citare dñm ſuũ ꝑemptorie vt cito ve⸗
niat corã eo de tã nefando crimine reſpon
ſurus. Qui ſtatim rediens fremuit turba
tus tremuitq; ac cultellum queꝫ tenebat
ꝓiecit flens amariſſime. Rogatus a cun⸗
ctis etiã ab ep̃o. cãm pandit q̃ audita ep̃s
ſubita morte percuſſus ibi corã omnibus
mortuus eſt. O terribilis cõparentia co⸗
rã ſũmo iudice ⁊ horribilis ſententia quã
cõtra ſe habuit ⁊ habituri ſunt omnes im
pij Certe ſicut habetur Prouer. x. Spes

impiorũ peribit.

PRo tertio. Audiſtis. ꝛc. Etſi ſola eſſet ibi iudicis teſtificatio nihilominus terribile eſt ibi cõparere. Nam ſicut habet᷑. xxij. diſ. Erubeſcãt. Et. ij. q. v. Conſuluiſti. Secretoꝝ de⁹ iudex eſt ꝛ cognitoꝛ. Et ſicut hr̃. C. de iureiu. l. iuſiurandi. ipi dñi hñt vltorẽ. Pone caſum. Aliq̃s in preſentia regis nõ tñ aduertẽs regis preſentiã grauiter eũ iniuriauit ꝛ pactũ fecit cũ aduerſario de regis ꝓditiõe quo facto aduertit regẽ pñtẽ eſſe: qui ſtatim eũ cõpellit corã eo cõparere in iudicio. O q̃ erubeſcit ꝛc. Expone. Et nota qm̃ omia facimus in dei pñtia. Prouer. xv. In omi loco oculi dñi cõtemplant᷑ bonos ꝛ malos.

¶ Feria. iiij. poſt. iij. dñicam Aduẽt⁹.

ABiiciamus ꝛc. Aue grã plena dñs tecũ bñdicta tu in mulieribus. Luc. j. ꝛ in euangelio hodierno. Abijciamus ꝛc. vt digni ſim⁹ ſalutationẽ offerre ſacre virgini. In qua ſunt tria ſingularia eius ꝑuilegia cõtemplãda. ¶ Primũ eſt gratioſe ꝑfectõis plenitudo. Aue grã plena. Hiero. Ceteris ꝑ partes: ſꝫ in maria ſe totã infudit grẽ plenitudo. ¶ Scõm ẽ glioſe ſociatiõis claritudo. Dñs tecum. Ber. Dñs tecũ: nõ tm̃ dñs filius quẽ cõcipis: ſꝫ ꝛ dñs pr̃ q̃ genuit eũ quẽ cõcipis: ꝛ dñs ſpũſſctũs ꝑ cui⁹ operationẽ cõcipis ¶ Tertiũ eſt fructuoſe p̄electiõis celſitudo: bñdicta tu. ꝛc. i. ſm Aug. i. plus q̃ oẽs mulieres q̃ v[illegible]am ꝛ viris ꝛ mulierib⁹ impetraſti.

¶ Abijciamus. ꝛc.

PRo pmo. An iſta ſit admittẽda. Deus factus eſt homo. Q, nõ. Hec eſt falſa. De⁹ eſt mutat⁹: ſꝫ factio ẽ mutatio: igit᷑. Cõtra. Ioã. j. Verbũ caro factũ eſt. Ubi dr̃ Aug. ꝙ ſtat ibi caro nõ ꝑ pte: ſꝫ ꝑ toto hoĩe. Rñdet. boñ. in. iij. diſ. vij. Predicta locutio multipliciter eſt diſtinguenda ex eo ꝙ illud participiũ fact⁹ põt ponere rem ſuã ſupra totũ vel circa alterꝫ extremũ abſolute: vel circa vnũ extremũ in cõparatione ad alterũ. ¶ Primo modo vera eſt locutio. Et eſt ſenſus. Deus factus eſt hõ. i. factũ ẽ vt de⁹ eſſꝫ hõ. Scdo mõ etiã ṽa eſt. Et eſt ſenſus. De⁹ fact⁹ eſt hõ. i. de⁹ ẽ hõ. q̃ quidẽ fact⁹ ẽ ſine ꝓduct⁹. Tertio mõ etiã eſt ṽa. Et ẽ ſenſus. Deus fact⁹ ẽ hõ. i. de⁹ fecit ſeipſum hoiem per hũanitatis aſſumptionẽ ſicut homo facit ſeipm doctũ ꝑ doctrine adquiſitionẽ. Et iſte ſenſus eſt ſm locutionis ꝓprietatẽ. Dicit aũt ſcõ. ꝙ illa locutio eſt ſimplicit᷑ vera Deus fact⁹ eſt homo: qꝛ factio qñ ponit᷑ ſcõm adiacẽs dicit factionẽ ſimplicit᷑: qñ autem p̄dicatur tertio adiacens: dicit factione ſm illud qd̓ ſpecificat᷑: ſicut dr̃ de eſſe qñ eſt ſcdo adiacẽs vel tertio. Deus aũt ꝑ actionẽ alicuius facilitatis eſt homo ꝛ prius non fuit homo: ergo fact⁹ eſt hõ. Hec ex ſco. ¶ Pro fundamẽto. Libẽti animo debem⁹ loq̃ de incarnatiõis myſterio. Terenti⁹ q̃ppe dicit. Qd̓ nihil refert ꝑcontari deſinas. Sꝫ h̓ locũ nõ habꝫ in ꝓpoſito. Nã in cõteplatiõe myſterij huius fũdatur noſtra ſpes ꝑueniẽdi ad deũ Señ. ad lu. Miraris homines ad deum ire: de⁹ ad hoies venit. Sed querit᷑ An ſic venerit vt vere dicat᷑: de⁹ factus ẽ hõ. Dic rñ. vt ſup. Ex q̃ cõclude inexplicabilem in nos dei beniuolentiam. qm̃ vt ait Aug⁹. Ad hoc deus factus eſt hõ: vt hõ fieret deus. O miſeri pctõres qui vos tãto bono facitis indignos: inuidi: detractores ꝛc. Sed queris. põt fieri hõ diuinus per deitatis participationẽ. Attende. Sicut ſpeculũ mũdũ ꝛ purũ verſus ſolẽ conuerſum recipit in ſe q̃ſi ſpeciẽ ſolis: ſic hõ purus ad deũ per ſcm̃ deſideriũ cõuerſus participationem in ſe recipit diuinitatis. ¶ Figura. Cũ btã virgo corporalit᷑ cõcepiſſꝫ filiũ dei in vtero: erat in galilea in nazareth. Spũalr̃ vterus virginis marie ſignat puritatẽ anime. Et galilea interp̄tatur tranſmigratio: ꝛ nazareth interp̄tatur flos. Galilea igitur ſignat trãſmigrationẽ a vicijs. Nazareth vero florẽ boni deſiderij. Aĩa igitur ſic in ſe diſpoſita cõcipit deũ ꝛ particeps diuinitatis efficit᷑. ij. pe. j. Maxima ꝛ p̄cioſa nobis promiſſa donauit vt per hoc efficiamini diuine cõſortes nature.

PRo ſecũdo. Sy[illegible]ra ꝛc. Hic de tertia q̃ eſt reuelatio exprobratiue abu